

instanti incipit habere rationem culpa formaliter, & completa; qua tamen si fuit voluntaria in causa precedente, habet solum in ea esse inchoativę, & obiectivę, non quod constituant pecata; unum, quod sit ludere pila, alterum omittere Missam, sed unum dumtaxat quod est, non audire Sacrum. S. Th. 2. 2. q. 79. art. 3. ad 3.

Ad quinque dicuntur, quod ut ludus sit virtus Eutropie, & requiri ut delectatio, qua in ea habetur, secundum regulam rationis ordinetur ad aliquam animi recreationem, & quietem. Et de tali loquitur Cicero in lib. de Officio, quandam autem est excessus in ludo, secundum defectum debitarium circumstanciarum, ne cum aliquo uitio iudeo temporebus, vel locis indebitis, aut etiam contra convenientiam negotii, se personae, est vitiōsus; sed non lethalis, nisi tanta sit vehementia affectus ad ludum, ut ducat in contemptum expressum, vel interpretativum Dei, aut legis Canonice, seu civitis id quod in presenti illo non repertitur, & excessus in illo fuit tantum redutivę malus ex omissione. Cajet. 2. 2. q. 168. art. 3.

QUÆRERO III. Quæ sunt legitime cause excusantes à celebratione Festorum, seu ob quas labore licet in illis?

CIVI. Resp. Variez sunt, sed fermè omnes reducuntur ad necessitatem laborandi, sive publicam, sive privatum, ad evitandum notabile dampnum, sive in proprio, sive in proximi corpore, aut bonis, iusta receptionem Theologorum maximam, præcepta Ecclesiæ, utpote leges humanas, non obligare, cum gravi damnatione, adeoque præsumi posse, non esse Ecclesiæ intentionem obligandi cum tanto rigore: quia jugum Domini suave est. Hinc

Primum excusantur à feriatione Chirurgi pro necessaria aperienda venæ, apothecarii, pistores, moltores, presariorum à ventis, & affluere aqua pendentes, fabrificari ad ferrando equos itinerantium, laniones propter publicam necessitatem, in quantum labore illi requiri, & non ultra: tenentur audire Missam, si possint, & occasionem habeant. Barbitonires si unam, alteram barbam radant, mortaliter non peccant, scilicet si multas, nisi excusat loci consuetudo scientibus, & non contradicentibus Ecclesiæ Prelatis, seu locorum Episcopis introducta, ac certis regulis prudenter limitata, ut nimis ille labor non fiat cum scandalo, ne publicis, aut apertis officiis, nec sub officio divino, sed quasi clam, &c.

Secundum. Qui vacant operibus vita necessariis, ut quibus coquunt, ligna findunt, aquam vel ligna procula asportant, sed præcisè quantum pro illo die opus est. Qui deficiente pane, vespere preparant farinam ad pinsendum speciem die non festo. Cavenimus tamen, ne Missa negligatur, & ne tales labores studiose reserventur in diem festum, quia hoc cederet in fraudem Legis.

Terter: Pauperes operari, qui ob necessitatem corporalem non possunt cessare à labore, sine quo familiam sustentare nequeant, modo desit scandalum, & audiunt Sacrum.

Quartus. Qui feriendo patenter notabile dampnum in suis bonis. Sic Rustici in die festo propter probable periculum tempestatis post divinum officium colligunt frenum, & fruges, saltem cum licentia Parochi. Item extenduntur linteamina lora, ne destruantur. Pauperes ancillæ reficiunt sui vestimenta, dum alii diebus id eis à dominis non permitiuntur.

Quinque: Sartores laborantes pro exercitu vel nuptiis celebrandis, que non possunt differri. Mulieres, pueri, famuli, artifices, quando à suis maritis, parentibus, dominis, alijsve auctoritate prædictis (quorum disgratis eis esset graviter nociva) severè ad laborandum urguntur: sed Missa non est negligenda.

Sexto: Vendentes (sacro non neglegto) in die festo necessaria vita, v. gr. carnem, pullos, oves, butyrum, fructus, & similia ad urbes portantes, v. g. rustici, ne alii diebus suum laborem prætermittant.

QUÆRERO XIV. Festum ligatne extra territorium,

& itinerantes? *Examen. V. q. 1. art. 3.*

CVII. Resp. 1. De itineribus, & vagis habes supra T. 6. Exam. 5. n. 84. & seqq.

Resp. 2. Non peccat qui secluso scandalum pridiē Festi laborandi causa è sua Parochia, in qua festum est, vadit ad alium locum in quo non est festum.

Tertio: Præceptum Ecclesiæ vetat quidem labore di festo ubi est festum, sed non vetat exire è Parochia, & laborare extra illam. *Alia ratio videatur Tr. 6 Exam. 5. n. 84. pro 1. p. R. 5.*

Resp. 3. Talis exiens è Parochia non agit in fraudem festi, sed utitur jure suo, quia non est prohibitiū exire. Aliud est si expresse fraudem intenderet.

Nota tamen, non oportet hoc consulere, nisi forsitan pauperi operario se vel familiariter sustentare non valenti, qui etiam simil ex causa, secluso scandalo, in ipso festo posset exire.

Resp. 4. Ille pauper operarius ipso festo egressus teneretur prius audire Sacrum, si commode posset.

Ratio: Præceptum audiendi Sacrum est affirmatum obligans prima communitate, quando probabiliter prævidetur non force aliam opportunitatem hac transacta.

EXAMEN VI.

De Vitiis oppositorum Religioni, nimis Superstitiones, & speciebus ejus, ac Tentatione Dei.

A Quest. 97. inclusivo.

Præmisso quod de quibusdam vitiis Religioni oppositorum, nimis Sacilegio, Perjurio, Blasphemia, &c. actum sit in præcedentibus, & de Simonia agendum Examen sequent.

QUÆRERO I. Quid est Supersticio, & quæ species eius?

CVIII. Respondeo 1. ex S. Thom. quest. 92. art. 1. in c. dicente: Supersticio est vitium Religioni oppositorum secundum excessum, non quia plus exhibet in cultum divinum, quam vera Religio, sed quia exhibet cultum divinum vel cui non debet, vel eo modo, quo non debet.

Ratio S. D. est: Quia omnis virtus moralis consistit in medio, de quo vide dicta Tr. 4. Exam. 1. n. 10. *Sed Religio est virtus moralis, ut patet in hoc Trat. n. 5. Ergo.*

Nor. ex S. Thom. ibidem ad 3. quod Religio non potest habere excessum secundum quantitatem absolutam, potest tamen cum habere secundum quantitatem proportionis, prout scilicet in cultu divino fit aliquod fieri non debet.

Resp. 2. Supersticio est falsa Religio, vel vitiosus cultus veri, vel falsi Dei. Et primò dividitur in eam quæ est supersticio cultus indebiti, & eam quæ est supersticio ratione rei culte, seu una ratione modi, altera ratione objecti, ut explicat S. D. art. 2. *Prima est, qua excedunt tantum in modo colendū verum Deum, ut si quis tempore Legis gratia vellet colere Deum secundum veteris Legis ritum. Quo etiam spectat exhibere falsas reliquias pro veris, fingere miracula, & revelationes, &c. quæ omnia ex suo genere mortalia sunt, eo quod Deo tribuant falsum, & vanum cultum. Huc etiam spectat cultus superflus Dei, ut si quis nolit audire Missam nisi post ortum Solis, vel nisi à Sacerdoti, cuius nomen Joannes, vel nisi sub ea luceant tres candele, vel Sacerdos utatur violacea casula, aut addat hoc, vel illud contra Rubricas, in quibus tamē plenimque peccatur solēn venientiis si simpliciter excusat. Item eō spectat, & mortaliter peccaret obstetricix, si ad facilidatū partum, cum firma fide infallibiliter ita futurum, preferat illa verba: Et verbum caro factum est. Esset enim gravis supersticio. Si vero fieret simpliciter, & ex mera pietate, sine illa firma fide infallibilis effectus, nullum esset peccatum, sed solum devota invocatio Verbi incarnati.*

De Celebratione Festorum.

Alter species, nimis ex parte objeci, seu supersticio ratione rei culte est, qua cultus divinus exhibetur illi cui exhibendum non est, nimis creaturae. Et hoc est aliud superstitionis genus, ut S. D. quod in multis species dividitur, quæ sunt Idolatria, divinatio, vana observancia. Quæ species iterum subdividuntur. *Pro quo*

QUÆRERO II. Quid sunt ha max nominatae species, & quomodo subdividuntur?

CIX. R. 1. *Idolatria* propriæ dicta (quæ est maximum peccatum) est cultus quo colitur creatura loco Dei. Hoc diversimodo olim fiebat: *Quidam enim per quamdam nefariam artem imagines quasdam construebant, que virtute demonum quasdam certos effectus habebant, unde inveniuntur in ipsis imaginibus esse aliquid Divinitatis, & quod per consequens sis debetur divinus cuius. Alii vero non exhibebant cultum Divinitatis ipsis imaginibus, sed creaturis quarum erant imagines existimabant enim quasdam homines Deos fuisse, ut Jovem, Mercurium, &c. quos per eorum imagines colebant, ut explicat S. Th. q. 94. art. 1. in c. Dixi, proprie dicta: quia in largo sensu omne peccatum mortale vocatur Idolatria, quia per illud adhucere creature. Ergo. Vide etiam supra Tr. 7. Ex. 3. n. 38. usque ad n. 46. inclusivæ, de communicatione cum Inidelibus.*

CX. Resp. 2. *Divinatio* est predicitio rerum natura-liter incognoscibilium, vel per expressam demonis ad aliquam manifestanda invocationem, vel per tacitam, qua demones præter expressam homini intentionem se ingrediunt, inquisitionibus futuris, ut mentes hominum implicant vanitate, ut loquitur S. D. quest. 95. art. 2. in c. & patefit ex dicendis. Nec excusat quod quis similibus utendo abremittat pacto diabolico; est enim inutilis abrenuntiatio, fieret enim solo ore; non opere, sed opere firmatur pactum.

Species divinationis, in quibus demones expressè invocati futura pronuntiant, sunt, ex S. Thom. ibidem in sequitur.

CXI. *Prestigidium* ex quo oculi hominum perstringuntur, in quantum demones prestigiosis quibusdam apparitionibus se aspergunt, & auditum hominum ingreditur ad futura pronuntianda.

Divinatio Somniorum, in quantum demones per somnia homini futura significant. Pro intelligenti audienti explicatio Angelici Doctoris q. 95. art. 6. in c. dicentes: *Considerant que sit causa somniorum, ram, & an possit esse causa futurorum eventuum, vel ex possit cognoscere. Scindunt est ergo, quod somniorum causa quondam quidem est interior, quandoque autem exterior. Interior autem somniorum causa est duplex: Una quidem animalis; in quantum scilicet ea occurrint homini phantasie in dormiendo, circa quæ ejus cogitatio, & affectio fuit immotata in vigilando. Et talis causa futurorum eventuum, unde hujusmodi somnia per accidens se habent ad futuros eventus: eti quodquoque simul concurrant, erit casualis. Quandoque vero causa intrinseca somniorum est corporalis. Nam ex interiori dispositione corporis formatur aliquis motus, in phantasie, convenienti tali dispositioni: sicut homini, in quo abundant frigidi humores, occurrent in somnis, quod sit vel in aqua, vel in nive.*

Et propter hoc medici dicunt esse intendendum somnis ad cognoscendum interiores dispositiones. Causa autem somniorum exterior similiiter etiam est duplex, scilicet corporalis, & spiritualis. Corporalis quidem, in quantum imaginatio dormientis immutatur, vel ab aere continent, vel ex impressione celestis corporis, ut sic dormienti aliquæ phantasie apparente conformes celestium dispositiones. Spiritualis autem causa est quandoque quidem à Deo, qui ministerio Angelorum aliqua hominibus revelat in somnis, secundum illud Num. 12. Si quis fuerit inter vos Propheta Domini, in visione apparebit ei, vel per sonnum, loquar ad illum, & quando vero operatione Diemonum aliquæ phan-

*tia, tanta dormientibus apparent, ex quibus quandoque aliqua futura revelant his qui cum eis habent pacta illicita. Sic ergo dicendum, quod si quis utatur somnis ad præcognoscendam futura, secundum quod somnis procedunt ex revelatione divina, vel ex causa naturali intrinseca, sive extrinseca, quantum potest subdividuntur. *Pro quo**

QUÆRERO III. *Quid sunt ha max nominatae species, & quomodo subdividuntur?*

CXII. *Necromantia*, quando demones se ingerunt per aliquorum mortuorum apparitionem, vel locutionem. Nam necromanciam mortuum, mania vero divinatio nuncupatur, quia quibusdam præcantationibus, adhibito sanguine, videntur resuscitati mortui divinare, & ad interrogatio respondere. Quæ tamen est mera deceiptio diaboli, nam mortuos suscitare solus Dei est.

Divinatio per Pythonem, quando nimis futura prænuntiant per homines vivos, sicut in arreptu pater. Dicitur sunt Pythones à Pythone Apolline, qui dicebatur esse auctor divinandi.

Nec, quod quandoque futura prænuntiant per alias figuræ, vel signa quæ in rebus inanimatis apparet, Unde sunt ha species:

Graecorum, si ha signa apparet in aliquo corpore terrestri puta, in ligno, ferro, vel lapide positio.

Hydromantia, si in aqua. *Aromantia*, si in aere. *Pyromantia*, si in igne. *Horupicum*, si in visceribus animalium immolatorum in aris demonum.

Divinatio, quæ fit, absque expressa demonum invocatione, est, quando utitur aliquibus modis ad cognitionem rerum, ad quam nullum habent virtutem, & dividuntur in has species, ut sunt:

CXIII. *Astromantia*, seu Astrologia judicaria Planetaryorum, seu Genethliacorum, qui ex motu, situ, & aspercio astrorum judicant, & prædicunt futura contingenta, etiam libera, seu actiones ex libera voluntate pendentes de incendo vite statu sive Matrimoniali, sive Religioso, de paupertate, divitiae, prosperitate, suspicio, &c. quæ est divinatio illicita, & superstitionis, etiæ demonis operatio se immetat. Ut docet S. D. q. 95. a. 5. in c. Ubi

Ratione dat dicens: *Subratunt causalitatē celestium corporum actus liberi arbitrii, quod est, facultas voluntatis, & rationis; intellectus enim sit, per ratio non est corpus, nec actus organi corporei, & per consequens nec voluntas, quæ est in ratione, nullum autem corpus potest imprimente in rem incorporam: unde impossibile est quod corpora celestia directè impriment in intellectum & voluntatem. Unde corpora celestia non possunt esse per se causas operationum liberi arbitrii, possunt tamen ad hoc dispositive inclinare, in quantum imprimunt in corpora humanum, & per consequens in vires sensitivas, quæ sunt actus corporalium organorum, qui inclinant ad humanos actus, tuis, quia tamen vires sensitivæ obediunt rationi, nulla necessitas per hoc libero arbitrio imponitur, sed contra inclinationem celestium corporum homo potest per rationem operari. Hac est S. D. Unde est illud tritum: *Astra inclinant, sed non necessitant. Et illud: Sapiens dominabit astraris, id est, non sequitur carnalem inclinationem astrarorum influxu subiectam. Sicut etiam diabolus per continuam objeci propagationem potest moveare phantasiam, ac sensus exteriores, concitare potentias corporales, & sic ex consequenti, ac indirecte inclinare intellectum, & voluntatem pro hoc statu dependentem à sensibus operantem, sed quantumcumque velit, cogere non potest. Sic & astra qualitates corporales imprimunt carni, per quas voluntas inclinatur (salsa libertate, ad actum: v. g. homo corpore frigescens liberè eligit cœli fieri apud fornicem).**

Nec, quod *Sixtus V.* expressè in Bulla prohibuit

rit omnia iudicia ex constellatione natalitia, affirmantia aliquid de futuris contingentibus, successus, fortuitis casibus, aut actionibus ex humana voluntate pendentibus, et si id affirmari etiam formidolose, seu protestentur sed non affirmare certi, v. g. fore fortunatum, effeminaum, rapacem, &c.

Oppono: Innumeris sunt casus liberi qui ita eveniuntur, uti Astrologi eos pradixerint. *Ergo.*

Adu hoc Resp. 1. retorquendo: Innumeris sunt casus qui alter eveniuntur, ac Astrologi eos pradixerunt, ut videre est in Historiis. 2. Prædixerunt, vera aliqui suggestione demonis, qui illa futura scivit, vel firmam de eis conjecturam habuit. 3. Casu id factum est: *Quis enim tota die jaculatus, non aliquando collimet;* at Cicero l. 2 de Divin. 4. Quia usi sunt verbi ambugi sensus, quia cumcunque sensui possunt accommodari. 5. Contigit ideo, quia noverint inclinationes hominum illorum, v. g. in cultorum, passionatorum, qui plerique sequuntur suas passiones, ut at S. Th. ad 2. Sic facta est (quamvis dubium maneat alius eventum) juveni rapinis, & homicidii dedito præsagire patibulum, honesto autem, & virtuoso magnos honores.

Admitit tamen S. D. cit. art. 5. quod ea quae ex necessitate eventum, v. g. Eclipses, Astrologi certò praedicere possunt, & probabili siccates, pluvias, morbos, &c. que tamen ex aliquo impedimento non semper ita eveniunt, uti praedicantur. Et hæc vocatur Astrologia naturalis & ficta.

Chironomia & Physiognomia naturalis secundum se eriam non est prohibita per quam ex membrorum specie & lineaem corporum, v. g. manus (qua Cib., græce dicunt manus, at S. D. art. 3. in c.) de complexione, temperamento, ingenuo, passione, ac propensione homini quadam morbos, & mores potest fieri aliqua conjectura, quia tamen circa mores valde est fallibilis. Cum enim Scriptura Gen. 4. dicat: *Sab. tu eris appetitus tuus, & tu dominaberis illius,* homini educatione, conservatio, regimen rationis contra hanc incertitudinem multa solent mutare; non est, inquam, prohibita, dummodo non praedicentur, aut exinde credantur eventus fortunati, vel infortunati, utpote qui pendent ex sola Dei providentia. Rector tamen, quod sepe peccent mortaliter, qui dum Cingaros, vel similes consultunt, Physiognomia maiorem, quam par est, fidem adhibent, item ex conditione persona, v. g. Sacerdoti, potest incurrire peccatum scandali. Ceteroque, si tamen ex mera curiositate, & ridendi gratia, sine animo credendi, est eveniente.

CXIV. *Augurium,* de hoc S. D. q. 95. art. 3. in c. ait: Si per motus, vel voces avium, seu quorūcumque animalium, sive per sternulations hominum, vel membrorum salutis, futura prædicerunt, hoc pertinet generaliter ad augurium, quod dicitur a garitu avium sicut auspiciis ab inspectio- ne avium.

Omen est, si hujusmodi consideratio fiat circa verba hominum, absque intentione dicta, quæ quis retorquet ad futurum, quod vult prænoscere.

De Augurio, & Omne S. Th. q. 95. art. 7 in c. ita scribit: *Nihil probabet, aliquas corum (scilicet brutorum) operationes esse futurorum signa in quantum conformantur dispositionibus Corporum celestium, & aeris continentis, ex quibus provenient aliqui futuri eventus.* In hoc tamen duo considerari oportet. *Primum* quidem, ut operationes hujusmodi non extendantur nisi ad præcognoscenda futura, quæ causantur per motus coelestium corporum, ut supra dictum est. *Secundo,* ut non extendantur nisi ad ea, quæ aliquippe possint ad hujusmodi animalia pertinere. Consequitur enim per coelestia corpora cognitionem quandam naturalem, & instinctum ad ea, quæ corum vitæ sunt necessaria; sicut sunt im- mutationes, quæ fiunt per pluvias & ventos, & alia hujusmodi. Alio modo, instincus hujusmodi cau-

, sicut ex causa spirituali, scilicet vel ex Deo, ut pater in columba super Christum descendente, & in corvo qui pavit Heliam, & in cete qui absorbit, & ejicit Jonam: *Veneriam ex demonibus, qui utantur hujusmodi operationibus brutorum animalium ad implicandos animos hominum vanis opinionibus.* Et eadem ratio videatur esse de omnibus aliis hujusmodi, præterquam de Omnibus: quæ verba humana, que accipiuntur pro Omne, non subducent dispositiones stellarum; disponuntur tamen secundum divinam providentiam, & quandoque secundum diemnonum operationem. Sic ergo dicendum: quod omnis hujusmodi divinatio, si extenderit ultra illud ad quod protest pertingere secundum ordinem naturæ, vel divini providentie, est superstitionis, & illicita.

Hec S. Thomas.

CXV. *Sortilegium,* à legendis sortes dictum, sive sortes, est, dum ab homine aliquid fit, ut eius eventus considerato innotescat aliquid occulatum. Sortes sunt triplex, ut patet ex S. Th. q. 95. art. 8. *Primum,* Divisoria, quæ per sortem queritur, quid cuicue de bonis, honore, premio, vel pena tribuendum sit. *Divisoria,* quæ inquirunt quid agere oportet. *Divisoria,* quæ queruntur quid sit futurum: quæ implicantur initium societatis demonum.

Quando in sorte divisoria, vel consultoria eventus expectatur a Deo, iuxta illud Prov. 16. *Sortes mituntur in cunctis, sed a Domino temperantur, secundum se non est malum.* Potest tamen in hoc quadrupliciter peccari, ut explicat S. D. *Primum,* si absque nulla necessitate ad sortes recurritur, hoc enim videatur pertinere ad tentationem Del. 2. Si tamen etiam in necessitate sortibus utatur, absque reverentia Del. Unde super Actus Apostolorum Beda dicit: *Sed, si qui necessitate compulsi Deus patent sortibus exemplo Apostolorum esse consuledum, videant hoc ipsi Apostolos nonni collecto Fratrum cœtu, & precibus ad Deum fusis epigse. 3. Si divina oracula ad terrrena negotia convertantur. 4. Si in Elecctionibus Ecclesiasticis, quæ ex Spiritu S. inspiratione fieri debent, aliqui sortibus utantur. Unde, sicut Beda dicit, (ubi supra) Mathias ante Pentecosten ordinatus sorte queritur, quia scilicet nondum erat plenitudo Spiritus S. in Ecclesia effusa. Secus est in temporalibus dignitatibus, in quibus sortes non prohibentur, ut si plures eque idonei sunt competentes, non tamen licet, si inter eos sit aliquis indignus, ne bonum commune perlitetur.*

Si necessitas immineat, at S. Thomas, lictum est cum debita reverentia divinum iudicium implore. Unde S. Augustinus dicit: si inter Dei ministros sit discipatio, qui eorum persecutio tempore maneat, ne fuga fiat ovum, & qui eorum fugiant, ne morte omnium deseratur Ecclesia; si haec discipatio alter non potuerit terminari, qui maneat, & qui fugiant, sorte legendi sunt. Idem subdit de re adjudicanda uni ex duabus altercantibus, si dari non possit utriusque. Eadem ratione sepe dividuntur portiones hereditarie, terminantur controversie, & litigios.

In eodem articulo ad 3. S. D. docet: quod judicium ferri carentis, vel aquæ ferventis, quod olim adhibebatur ad probandum innocentiam, ordinatur quidem ab aliquippe occulti inquisitione per aliquid, quod ab homine fit, & in hoc convenit cum sortibus: in quantum tamen expectatur aliquis miraculosus effectus a Deo, excedit omnem sortium rationem. Unde hujusmodi iudicium illicitum reddi, tunc quia ordinatur ad judicanda occulta, quæ divino iudicio reservantur; tum etiam, quia hujusmodi iudicium non est auctoritate divina sanctum, nec SS. Patrum documentum. Quod ultius ibi probant ex Decreto Stephani Papæ.

Vide sequens Decretum contra Confessarios ad turpias solicitudes, & contra Sacrificio Missæ abutentes.

DECRETUM

Congregationis S. Officii editum contra Confessarios in actu Sacramentalis Confessionis ad turpias solicitudes.

Feria V. Die 5. Augusti 1745.

IN Generali Congregatione Sanctæ Romæ, & Universali Inquisitionis habita in Palatio Apostolico Quirinali coram Sanctissimo Domino Nostro Domino BENEDICTO Divina Providentia Papa XIV. & Eminissimis, ac Reverendissimis DD. S. R. E. Cardinalibus adversus haereticam pravitatem Inquisitoribus Generalibus a Sancta Sede Apostolica specialiter deputatis.

Sanctissimus Dominus Noster sollicite animadvertis, quam grave sit delictum illorum perditionum hominum, qui Sacrosando Missæ Sacrificio, ac salutaris Penitentia Sacramento, ad Animarum reparacionem a Christo Domino instituti, in illarum pernicem, & damnationem abundantur, decrevit, quod in posteris Sacerdotes, tam Secularves, quam Regulares cuiuscumque Ordinis, Instituti, Congregationis, & Societas etiam de necessitate exprimende, vel in actu Sacramentalis confessionis, sive illius occasione, aut praetextu, ad turpias solicitudes, vel Sacrificio Missæ abutentes ad Sortilegia, præter penas a Jure, & Apostolicis Constitutionibus, ac signanter san. mem. Sixti V. & Gregorii XV. contra eosdem inflictas, perpetuam etiam inhabitationem incurvant ad prefatae Sacrifici celebrazione. Quodque ejusmodi Decretum significetur singulis cuiuscumque Ordinis Superioribus, ac Propositis, ad hoc ut de illo, sicuti & de predictis, aliuscum Summorum Pontificum Constitutionibus, juxta prescriptum in generali Decreto Suprema Inquisitionis die 15. Decembris 1633. semel saitem in Anno, id est Feria sexta post Octavam Assumptionis Beatae Mariae Virginis in publica Mensa, vel in Capitulo ad hoc specialiter convocato, ac insuper in quocumque Generali, vel Provinciali Capitulo, vel alio quoque nomine nuncupato Capitulari Congressu suo Subditos, ac Religious commondenos curant, ejusdem communonis coram Suprema Congregatione juratum Testimonium exhibeant.

QUARTUO III. Qui censes de vana observantia?

CXVI. Resp. Vana observantia est, quia aliqua sunt ad obtemperandum id, ad quod nec à natura, nec à Deo sunt ordinata. Dividitur in quatuor species sua ordinare explicantur. Quarta prima est

Art. notoria, quæ ad acquirendam scientiam, vel sibi infundandam, utilitatem mediis, nec à natura, nec à Deo ad id instituti, ministrum inspectione quartum figurarum, prolatione incognitorum verborum, cum adjunctione certarum precum, & jejuno- rum certi diebus & ritibus explendorum. Ubi est pactum ex vel implicitum cum domine, adeoque ars haec est mortaliter superstitionis juxta S. Thom. q. 96. art. 1. *Media,* quæ natura instituit pro scientiarum acquisitione, sunt labor, industria, disciplina, advenitio, &c.

Ratio S. D. est: Cum per artem notoriæ acquisitionis scientiam non intendatur per modum hominum connaturalem, sed per dicta media naturalia, sequitur, quod iste effectus expectetur vel a Deo, vel a demone: non à Deo, licet enim est scientias infundere possit, ut infinitum Salomon, & promissum est Discipulis Luc. 21. hoc tamen domini non datur quibuscumque, aut cum certis observationibus, sed ad arbitrium Spiritus S. dividens singulis prout vult: non etiam à demone, tum quia solus Dei est scientias infundere; tum etiam, quia infusio scientiarum fit per illuminationem intellectus; quia ad demones non pertinet, ut docet S. Th. 1. p. q. 109. a. 3. Ergo.

Oppono: Experiens compertum est, quod dæmon in momento scientias infuderit.

Resp. Hoc contigit, vel quia demon extrinsecè tradidit fundamenta scientiarum, quæ societas est peccatum mortale; vel quia celeriter suggesti, quæ per ratione negotiorum erant opportuna; eo fere modo, quo Anabaptistæ sumptu detestabili bolo sive Cœste, affrunt Scripturas, legunt, & disputant, cum tamen ante suam heresim nihil tale scierint. Per eorum enim ora loquitur diabolus, sicut solet loqui per obsessos, immo interdum per bestias. Cujus signum est, quod sigilli illorum fiant Catholicæ, spiritu malo recedente, maneat ignari, ut erant antea.

CXVII. *Observatio Sanitatum;* quæ aliquid inane, & inutili adhibetur ad obtemperandum sanitatem. Et hæc est mortale, nisi forte simplices excusentur à morte, plus timeri superstitiones mali futuri, quam praesens damnum dolere. Hæc ibi.

Explicat hoc uterius S. D. in corp. dicens: *Homines hujusmodi observations attendunt, non ut quasdam causas, sed ut signa quedam futurorum eventuum, vel honorum, vel malorum. Non obseruantur autem sicut signa à Deo tradita, cum non sint introducita ex auctoritate divina, sed ma-*

ltia, qui inveniuntur animos hominum hujusmodi va-

nitibus implicare. Itédo manifestum est, om-

nes hujusmodi observations superstitiones esse il-

licitas. Et videatur esse quedam reliquiae idolola-

tria, secundum quam observabantur auguria, &

quidam de fausti, vel infausti, quod quodam-

modo pertinet ad divinationem, quæ fit per astra.

Tract. X. Examen VI.

„ secundum quæ diversificantur dies. Videtur ergo quod hujusmodi observationes sint sine ratione, & ait: unde sunt magis vanæ & superstitiones. Hic S. Thom.

CXIX. *Incantationes vel figure collo appente.* De his S. D. q. cit. art. 4. in c. ait: „In omnibus incantationibus, vel scripturis suspensi duo cavenda videntur. Primo quidem, quid sit, quod profertur, vel scribitur: quia si est aliquid ad invocations demonum pertinens, manifestè est superstitionis & illicium. Miniliter etiam videtur esse caven- dū, si contineat ignota nomina, ne sub illis ali- quid illicium latet. Unde Chrysost. dicit super Matth. quod Phariseorum magnificantium fibras suas exemplum, nunc multi aliqui nomina hebraica Angelorum confingunt, & scribunt, & allicant, que non intelligentibus metuenda videntur. Est etiam cavadū, ne aliquid falsitatis contineat: quia sic ejus effectus non posset expectari a Deo, qui non est testis falsitatis. Deinde cavadū ex secundo, ne cum verbis sacris contineantur aliqua vana: puta, aliqui characteres inscripti preter signum crucis. Aut si spes habeatur in modo scriben- di, aut ligandi, aut in quacumque hujusmodi va- nitate, que ad divinam reverentiam non pertinet; quia hoc judicetur superstitionis. Nec autem est licitum. Unde in Decretis dicitur 26. q. 5. cap. Non licet Christianis, &c. Nec in collectionibus her- barum, quæ medicinales sunt, aliquas observatio- nes, aut incantationes licet attendere, nisi tan- tum cum Symbolo divino, aut Dominica oratione, ut tantum Creator, & Deus omnium adoretur & honoretur. Hac S. Thom.

In Resp. ad 1. dicit S. Thom. „Proferre divina verba, aut invocare divinum nomen, si respectus talis habeatur solum ad Dei reverentiam, à qua expectatur effectus, sicut attributa Dei, v. g. omnipotens, sapiens, iustus, misericors, &c. vel agredit aliquid opus, absque mediis à divina Providentiā ad illud efficiendum ordinatis.

Resp. 2. Tentatio Dei est duplex: Una expressa, ut si quis cum formalī intentione faciat actionem, divinum attributum experiendi, v. g. si ad imitationem nostri S. Raymundi de Pennafort strato super flumen pallio præsumat illud trahere; sperans Deum ei opem laturum. Altera est interpretativa, ut si quis sine expressa tali intentione aliquid faceret, suæ naturæ ordinatum ad sumendum experimentum de Deo; v. g. ex impietate zelo attentat quis ad imitationem Christi, totam Quadragesimam transigere sine ci- bo. Hoc enim interpretativè est petere miracula sine necessitate.

Resp. 3. Tentatio Dei regulariter loquendo est mortale peccatum. Quia est manifestus Dei contemptus.

Dixi, regulariter: Quia parvitas materiae, &

indeliberatio interdum à mortali excusat. Similiter nullum peccatum est, si quis talia ardua attenter ex

speciali inspiratione Dei, uti fecerunt plures Sacerdos- tum enim non est tentatio Dei.

EXAMEN VII.

De Simonia.

Quest. 100. per 6. articul.

QUÆRO I. Quid, & quotplex, & quantum pec- catum est Simonia? Quæ eius materia? Quodnam premium in ea?

CXXIV. Resp. 1. Simonia nomen habet à Simon Mago, qui Act. 8. Apostolis oblitus præsumad emendam spirituale potestatem, ut scilicet, quibuscum manus imponeat, recipient Spiritum S. sed Petrus (explicat S. Th. art. 1. in c.) in ipsa sui radice Simonis pravitatem condemnans, dixit: Peccata tua tecum sit in perditionem, quoniam donum Dei existimat pecunia possideri.

Resp. 2. Simonia definitur à S. Th. ibidem, quod sit studiosa voluntas emendi, vel vendendi aliquid spirituali, vel spirituali annexum pro temporali.

Explicatur definitio. Dicitur 1. Voluntas, id est, actus seu vitium voluntatis; nam justitia, & omnes ejus partes, seu species, adeoque & vita opposita sunt in voluntate unius subiecto. Eadem particula indica, Simoni posse consistere in solo acto interno voluntatis. Unde frustra à Canonistis additur ly opera consummato. Dicitur 2. studiosa, ad designandam elec-

tio-

Ad quod patet ex dictis, esse mortalem supersti- tionem, & res illas, non esse causas-physicas talis effectus, sed signa quibus se demon ingeni ex tacito pacto; qui etiam ictum gladii, vel scloperti avertire potest, vel totaliter, ne scopunt tangent, vel ejus impetus, vel vim frangendo, ne noceant.

CXXII. 3. Quid sentiendum de sagis, dientibus

De Simonia.

tionem, seu deliberationem, vel formalem, vel vir- tualē, & ad excludendam Simoniam materialē, que procedit ex inculpabili ignorantia. Hanc particu- lam studiora, aliqui impugnant, dicendo, ex ea se- qui, simoniam esse peccatum in Spiritum Sancti, sed male. Quia non omnis, qui peccat ex electione, peccat peccato in Spiritum Sancti, sed solus, qui peccatum eligit per contemptum eorum per quæ homines solem retrahunt a peccando. De quo vide Tr. 5. Exam. 5. n. 109.

Dicitur 3. emendi vel vendendi in lata significacione, sic ut comprehendatur omnis contractus utrinque ulterior, aliqui forte licita, sed de facto prohibita ab Ecclesia. Item si vendantur aliqua quæ re- vera nihil spirituale continent, nec proprie ad aliquid spirituale ordinantur, v. gr. officia pro administratis temporalibus instituta, & sic cum eis aliquo modo coniuncta, ut, Oeconomia, Vicedominatus, quæ Ecclesia vendi prohibet ob periculum, & præsumptionem Singtonie, quæ in is salem est imperfecta, habens similitudinem cum perfecta.

Resp. 3. Simonia ex genere suo ita est peccatum mortale, ut numquam propter parvitatem materia sit veniale.

Ratio: Tum quia nulla res in tam parvo gradu potest esse spiritualis, quia sit magna Dei iniuria, eam velle pretio estimare. Tum etiam, quia quo min- nus premium pro re spirituali datur, tantò magis vi- detur vilipendi; nisi forte ob rei temporalis pro spi- rituali causa datit exaltatione judicari possit, eam non esse datum ut premium: sed tunc, nec Simonia, nec pec-atum erit.

Nor. 1. Inter 65. Propositiones ab Innocentio XI. damnatas esse hanc n. 45., Date temporale pro spi- „rituali non est Simonia, quando tempore non „datur tamquam premium, sed dumtaxat tamquam „motivum conferendi, vel efficiendi spirituale, vel „etiam quando tempore sit solum gratia compensatio pro spirituali, aut è contra. Et hanc n. 46.

Resp. 3. Simonia variè dividitur, nimirum in mente, conventionale, realē, confidentialē, prohibitive. Convenit, ut rei nature, prohibitorum, jure positivo Ecclesiastico.

Mentalis est duplex: Una purè talis, consistens in nullo proposito, seu voluntate pro temporali emendi, vel vendendi spirituale, v. g. Canoniticum, sed sive actu externo, seu executione: altera non purè mentalis, in qua, licet ex natura actionis, vel circumstantiarum voluntas spirituale emendi, aut vendendi non declaratur, proceditur tandem ad opus exter- num, nimirum spirituale pro temporali, vel è contra mente, & intentione simonica recipiendo, v. gr. pecunia pro ipsa Missa, non pro sustentatione Ministeri, nullo dato signo huius intentionis.

Conventionalis est, quæ expresse vel tacite initit contractus super re spirituali emenda, vel vendenda, sed contractus nondimē est executioni mandatus. Realis completa, & simpliciter talis est, quæ expresse vel tacite, ut verbo, nutu, vel ali signo, pactum est de re spirituali pro temporali, sic ut pactum ab utraque parte sit executioni mandatum, vel in toto, ut si totum premium sit solutum, vel in parte ejus. Si vero traditio rei spirituali quidem sit facta post pactum, sed temporale non re-cepimus etiam pro parte, vocatur à quibusdam semi realis.

Confidentialis à Pio IV. in Bulla *Romanum Pontificem*. Et à Pio V. in Bulla *Intollerabiliti*, damnata est, qua Beneficium Ecclesiasticum simplex, aut curatum, regulare vel seculari, aliqui procuratur, eligendo, praesentando, confirmando, instituendo, resignando eum certa confidentiali, id est expresso, vel tacito pacto, ut is, cui procuratur, post aliquod tempus pro- curanti, vel alteri resignet, vel ex eo præstet pen- sationem, aut fructus.

Simonia Jure naturæ, vel Ecclesie prohibita decla- tur. Prima (de qua postea plura) est prohibita quia mala, altera mala quia prohibita; Ecclesia enim sua Legi potest facere, ut id, quod secundum se, & quod partem temporalem non erat invenibile, fiat tale ob connexionem cum re spirituali, & re-

verentiam ejus. Hæc Simonia constituitur in permu- tatione Beneficiorum facta sine superioris auctoritate, ubi non datur spirituale pro temporali, sed spirituale, pro spirituali, quod ex se non est malum, cum pos- sit fieri cum Superioris licentia; sed est malum quia prohibut ab Ecclesia inhibente tales permutations & pacia, quia videtur fieri, vel est periculum ne fiant intuitu commodi temporalis.

Talis pariter Simonia est, si beneficiorum presenta- tiones, aut collationes, fiant cum pacto, vel conditione, aliquo forte licita, sed de facto prohibita ab Ecclesia. Item si vendantur aliqua quæ re- vera nihil spirituale continent, nec proprie ad aliquid spirituale ordinantur, v. gr. officia pro administra- dis temporalibus instituta, & sic cum eis aliquo modo coniuncta, ut, Oeconomia, Vicedominatus, quæ Ecclesia vendi prohibet ob periculum, & præsumptionem Singtonie, quæ in is salem est imperfecta, habens similitudinem cum perfecta.

Resp. 3. Simonia ex genere suo ita est peccatum mortale, ut numquam propter parvitatem materia sit veniale.

Ratio: Tum quia nulla res in tam parvo gradu potest esse spiritualis, quia sit magna Dei iniuria, eam velle pretio estimare. Tum etiam, quia quo min- nus premium pro re spirituali datur, tantò magis vi- detur vilipendi; nisi forte ob rei temporalis pro spi- rituali causa datit exaltatione judicari possit, eam non esse datum ut premium: sed tunc, nec Simonia, nec pec-atum erit.

Nor. 1. Inter 65. Propositiones ab Innocentio XI. damnatas esse hanc n. 45., Date temporale pro spi- „rituali non est Simonia, quando tempore non „datur tamquam premium, sed dumtaxat tamquam „motivum conferendi, vel efficiendi spirituale, vel „etiam quando tempore sit solum gratia compensatio pro spirituali, aut è contra. Et hanc n. 46.

Resp. 2. Simonia numquam committi, nisi ad- sit pactum. Unde qui sine ullo pacto, vel obligatione post acceptum beneficium, aliam re rem spirituale, illi, à quo accepit, animi grati causa aliquid dat, non peccat, sicut solet aliquid dari etiam Episcopis post consecrata altaria vel Ecclesiæ; sed dare ante collationem beneficij, ut ex quadam gratitudine antidorali collator, sine pacto tamen obligetur ad conser- fandum, datus, quod excusetur à Simonia formaliter, saltem in foro externo est Simonia presumpcta, & grave scandalum ob malam consequentiam, vel species scandali, à qua abstinentiam monet. Apostolus. Nam nunera executant etiam sapientes, & incipiunt ut beneficium indigno magis conferatur, quam digno. Idem est si quis Episcopus aliquem famulum pa- teretur, vel pro modico pretio, vel omnino gratis servire, spe obtinendi beneficij tamquam mercede, quia vel esset scandalum, aut species Simonia, vel implicitum pactum ejus, vel etiam vera Simonia. Si tamen famulus nil aliud intendet quam suam idoneitatem Episcopo manifestare, & Episcopus eam probare, & desset omne scandalum, non esset pec-atum.

CXXV. Resp. 4. Materia Simonia est res spiritua- lis, vel spirituali annexa, ut dictum est, sed hæc late patet, & complectit Sacramenta, Missa, pre- ces, sepulturas, res beneficiorum, usum earum, juris- dictionem spirituale, ingressum Religionis, jus de- cimandi, ius Patronatus, Beneficia Ecclesiastica, transactio- nes super ea & similia, de quibus omni- ca agetur.

Resp. 5. Premium in Simonia solet vocari mu- nus, non in quantum haec vox significat liberale do- num, sed onus ac debitum justitiae commutative. Dividitur à S. Th. art. 5. in manus à manu, manus à lingua, manus ab obsequio. Primum est pecunia, Eee 2. si-